

Arbetsmarknadsdepartementet

Enheten för integration och arbetet mot utanförskap

Minnesanteckningar från samråd mellan civilsamhället och Arbetsmarknadsdepartementet den 3 juni 2025

Den 3 juni 2025 bjöd arbetsmarknads- och integrationsminister Mats Persson in ett 30-tal civilsamhällesorganisationer till samråd med temat *Språkstärkande insatser för ökat deltagande i arbets- och samhällslivet*. Samrådet ägde rum i Regeringskansliets lokaler i Stockholm. Medverkade gjorde även statssekreterare Adam Alfredsson.

Arbetsmarknadsdepartementet ansvarar för dialogen med det civila samhället inom integrationsområdet. Arbetet genomförs enligt en årscykel med återkommande möten planerade i samverkan mellan Regeringskansliet, det civila samhället och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR). Samrådet syftade till att fånga upp den kunskap och erfarenhet om arbetet med integration och utanförskap som finns inom det civila samhället.

Samrådet inleddes av arbetsmarknads- och integrationsminister Mats Persson som beskrev regeringens mål för att förbättra integrationen och minska utanförskapet med fokus på språkstärkande insatser för aktivt deltagande i arbets- och samhällslivet. Sr Persson underströk även civilsamhällets viktiga roll i detta arbete.

Därefter presenterade Anders Lindell, kanslichef på Nationellt organ för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhället (NOD), delar av NOD:s verksamhet, urvalsprocessen för referensgruppen i dialogen med regeringen inom integrationsområdet samt den nuvarande referensgruppen. Följande organisationer representerar civilsamhället i dialogen med regeringen inom integrationsområdet:

- Folkets hus och parker
- Kompis Sverige
- Riksförbundet för sexuell upplysning (RFSU)
- Samarbetsorgan för etniska organisationer i Sverige (SIOS)
- Studieförbunden i samverkan
- Sveriges kristna råd
- Tamam

Därefter presenterade Dilsa Demirbag-Sten, generalsekreterare på Berättarministeriet, hur de verkar för att minska segregationens negativa konsekvenser på barns skolgång genom att stötta lärare och elever i skolor med högt socioekonomiskt index i den dagliga undervisningen.

Sedan presenterade Ahmed Abdirahman, VD och grundare för Stiftelsen Järvaveckan, hur de jobbar för att öka kunskapsnivån om integrationen i Sverige och skapa betydelsefulla möten mellan människor.

Därefter ägde gruppdiskussioner rum, och deltagarna fick diskutera och dela kunskap och erfarenheter utifrån följande frågeställningar som tagits fram i dialog med referensgruppen:

- Hur kan civilsamhället främja språklig integration? Vilka goda exempel på språkfrämjande insatser finns i civilsamhället i dag?
- Hur ser behov och lösningar ut gällande språkfrämjande insatser för utrikes födda som bott i Sverige en kortare respektive längre tid?
- Hur kan civilsamhället och offentlig sektor samverka för att förbättra förutsättningarna för språklig integration? Finns det goda exempel eller utmaningar att lyfta?

Under gruppdiskussionerna lyfte civilsamhället bl.a.:

- Det är viktigt att det finns tillgång till språkträning/vardagssvenska i sammanhang som är tillåtande och trygga. Utöver fördelarna med språkträning uppstår då ofta gemenskap, kulturell förståelse, tillit och motivation, vilket ökar muntliga färdigheter och välmående.
- En viktig fördel med civilsamhället är förmågan att snabbt anpassa och starta upp verksamhet. Civilsamhället kan nå många deltagare

med små medel och bidrar med en bredd av insatser på flexibla tider. Civilsamhället förstår kontexten och målgruppens behov.

- Hälsan påverkar prestation och mående. Det är viktigt att människor får stöd för att kunna må bra.
- Det är viktigt att lyfta kraften i tvåspråkighet som många i Sverige har.
- Personer som har varit i Sverige en längre tid kan fortsatt vara i behov av stöd från samhället. Språkkunskaper handlar inte bara om vistelsetid i landet utan även om förutsättningar och nätverk. Civilsamhället spelar en viktig roll för att bryta isolering och passivitet genom att erbjuda språkutveckling genom arbete, fritidsaktiviteter, eller föräldrastöd.
- Civilsamhällets insatser är viktiga i områden där många invånare talar ett annat modersmål än svenska. Det finns ett förtroende för civilsamhället och organisationerna har ofta möjlighet att nå målgruppen. Material på olika språk behövs.
- De flesta som deltar i sfi behöver mer muntlig träning än vad som erbjuds inom utbildningen. Civilsamhällets språkinsatser spelar därför en stor roll, ”man måste språkbada och simma i språket.”
- Språkfrämjande insatser för vuxna där barn är välkomna behövs. När föräldrarna stärks, stärks också barnen. Självkänslan är jätteviktig för att en förälder ska kunna stötta sitt barn.
- Språklig skam och att sakna sammanhang där man kan språkträna kan göra det svårt att förbättra sina språkkunskaper. Matchning mellan nya och etablerade svenskar skapar sociala mötesplatser där språket används naturligt.
- Det finns ett behov av mer individanpassade lösningar. En del personer kan snabbt komma ut i arbete, medan andra behöver mycket stöd och mer tid. Viktigt att lyssna på målgruppens behov.
- Det behövs bättre verktyg för att följa upp språkkunskaper/språklig nivå.
- Ofta finns en stor motivation hos nyanlända att lära sig svenska, det behöver samhället ta vara på.
- Det kan finnas olika förklaringar till att det ibland tar lång tid att lära sig språket (t.ex. olika funktionsnedsättningar). Viktigt att utreda detta tidigt, så att rätt stöd kan ges.
- Tidiga insatser för barn är viktigt, redan i förskolan.

- Flera organisationer vill men upplever att det är svårt att komma in med verksamhet i skolor. Ofta avgör lokala förutsättningar möjligheten.
- Många som läser svenska som andraspråk är födda i Sverige. Eleverna riskerar att varken lära sig sitt modersmål eller svenska ordentligt. Betydelsen av höga förväntningar på alla elever lyftes.
- Retoriken är viktig. Hur man pratar om målgruppen och samhällets förväntningar påverkar människors förutsättningar, motivation och identitetsskapande.
- Ökade krav på försörjning har lett till att personer prioriterar att få ett jobb snabbt, framför t.ex. studier. Det handlar inte sällan om underkvalificerade jobb där endast modersmålet talas, vilket bidrar till sämre språkutveckling i svenska språket.
- Både människors språkkunskaper och arbetsgivarnas attityder behöver påverkas parallellt. Bl.a. diskriminering lyftes som ett hinder för etablering på arbetsmarknaden.
- Det behöver finnas möjlighet att utveckla språket på jobbet och i olika verksamheter, arbetsgivare behöver ta ett större ansvar.
- Civilsamhället är också arbetsgivare och anställer personer med bristande kunskaper i svenska. Förbättrade förutsättningar och anställningsstöd för dessa verksamheter behövs.
- För att skapa förändring och nå gemensamma mål är det viktigt att olika aktörer arbetar tillsammans; offentlig sektor, civilsamhälle och näringsliv. Civilsamhället hjälper t.ex. kommuner att nå olika målgrupper och bistår med aktiviteter, men behöver ofta stöd med t.ex. lokaler och tillgång till idrottsanläggningar.
- Finansiering är en utmaning. Kommunernas pressade situation har gjort det svårare att samverka. Neddragning av olika statsbidrag skapar konkurrens och påverkar verksamheter. Med ett långsiktigt verksamhetsstöd kan civilsamhället utgöra ett tydligare komplement till det offentliga.
- Inriktningen för flera statsbidrag (*nya* projekt/metoder) gör civilsamhällets arbete administrativt tungt och försvårar rekrytering.
- Ett önskemål är att det offentliga bidrar med medel och utvärdering och att det operativa arbetet i högre grad utförs av civilsamhället.
- Det finns strukturella hinder som påverkar möjligheten för organisationer att matcha människor till arbete och erbjuda

språkutbildningar. Idéburet offentligt partnerskap lyftes som en viktig väg framåt – men även att det kan vara svårt att få till. Det finns en upplevelse av att offentlig sektor är fyrkantig, högre krav på uppföljning av myndigheter och kommuners verksamhet togs upp som en bidragande orsak. Det behövs bl.a. kompetensutveckling om civilsamhällets roll och styrkor, och långsiktiga finansieringslösningar.

- Utöver offentlig sektor behöver civilsamhället utveckla samverkan med och söka finansiering från t.ex. näringslivet.

Efter gruppdiskussionerna lyfte varje grupp sina viktigaste medskick i plenum.

Samrådet summerades och avslutades av statssekreterare Adam Alfredsson.